

Sektionen för inriktning av skydd mot olyckor (RT-RF-IS)
Per Karlsson
010-240 5410
per.karlsson@mcf.se

Räddningstjänstassisterad utrymning från byggnader i verksamhetsklass 3C

Myndigheten för civilt försvar avser med detta PM att förtydliga hur myndigheten ser på förmåga till räddningstjänstassisterad utrymning vid uppförandet av byggnader i verksamhetsklass 3C.

Bakgrund

Myndigheten för civilt försvar har uppmärksammat skrivningar i lokala styrande dokument där kommuner genom beskrivning av sin förmåga begränsat möjligheten att projektera verksamhetsklass 3C med räddningstjänstassisterad utrymning via fönster, på platser där de anger att det finns förmåga att assistera vid utrymning av andra verksamhetsklasser. Eftersom möjligheten att projektera en byggnads brandskydd på ett visst sätt enligt byggreglerna beror på räddningstjänstens utrustning och förmåga skapas en koppling till kommunens förmåga att utföra räddningsinsatser enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Utifrån Myndigheten för civilt försvars tillsynsansvar¹ över kommunens förmåga till räddningsinsats² samt myndighetens ansvar att stödja med råd och information uppfattades ett behov av att förtydliga de ställningstaganden som ligger bakom den aktuella regleringen i Boverkets föreskrifter och allmänna råd om säkerhet i händelse av brand i byggnader.³

Myndigheten har med ovanstående bakgrund tagit kontakt med Boverket för att få bakgrunden till införandet av verksamhetsklass 3C och vilka ställningstaganden som gjorts avseende stegutrymning.

---

¹ 5 kap 1 a § LSO

² 1 kap. 3 § LSO

³ BFS 2024:7

Datum
2026-06-10

Ärendenummer
MCF 2026-06622

Förtydligande av bakomliggande ställningstaganden

Nedan återges den fråga som myndigheten ställde till Boverket⁴.

Fråga

I samband med att verksamhetsklass 3C nu införts har Myndigheten för civilt försvar uppmärksammat att flertalet kommuner, i dokument som redogör för förmåga att utföra räddningsinsats enligt LSO, beskriver att de inte har förmåga att assistera vid utrymning via fönster med bärbar stegutrustning. De anser alltså att de har förmåga att utgöra alternativ utrymningsväg från andra verksamhetsklasser där räddningstjänstassisterad utrymning är tillåten, men inte vid verksamhetsklass 3C.

Med anledning av ovanstående önskar Myndigheten för civilt försvar att Boverket förtydligar avsikten med räddningstjänstassisterad utrymning av verksamhetsklass 3C och kopplingen till räddningstjänstens förmåga. Det vore bra om bakgrunden till införandet av verksamhetsklassen, och de avvägningar som gjorts avseende brandskyddet, förklaras. Vidare vore det bra med ett förtydligande avseende vad som avses med skrivningen om räddningstjänstens förmåga i BFS 2024:7 7 kap. 15 §, och hur ni ser på räddningstjänstens möjlighet att vid varje insats kunna genomföra räddningstjänstassisterad utrymning av personer med varierande förmåga att sätta sig själv i säkerhet.

Svar från Boverket

Bakgrund till verksamhetsklass 3C finns beskrivet i Boverkets konsekvensutredning till brandskyddsreglerna (BFS 2024:7) https://rinfo.boverket.se/BFS2024-7/dok/BFS2024-7_Konsekvensutredning.pdf. Med anledning av MCF:s fråga ska vi här ändå försöka utveckla just sambandet mellan verksamhetsklass 3C och räddningstjänstassisterad utrymning.

Verksamhetsklassen infördes för att förstärka skyddet i det som i dagligt tal benämns behovsprövat trygghetsboende och liknande verksamheter för personer med motsvarande skyddsbehov. I Boverkets föreskrift benämns det som ”boenden avsedda för personer som kan förväntas behöva stöd eller vård delar av dygnet”. I socialtjänstlagen regleras detta i 8 kap. 4 § andra stycket, där det anges att ”Kommunen får även inrätta särskilda boendeformer för äldre personer som främst behöver insatser i boendet och andra lättåtkomliga tjänster och som därutöver har behov av att bryta oönskad isolering”. Dessa boenden har tidigare kunnat uppföras i verksamhetsklass 3A, det vill säga som vanliga bostäder där

---

⁴ Diarienummer MCF 2026-06622. Boverkets diarienummer 1337-2026

Datum
2026-06-10

Ärendenummer
MCF 2026-06622

utrymning via stege traditionellt har varit tillåtet som en möjlig alternativ utrymningsväg. För ett trygghetsboende med många äldre personer skulle då en utvecklad brand som påverkar flera olika lägenheter kunna innebära en mycket svår situation för räddningstjänsten att hantera, med exempelvis utrymning via stege av ett flertal äldre och svaga personer. Verksamhetsklass 3C infördes därför för att förbättra skyddet för de boende och framförallt för att minimera risken att räddningstjänsten ställs inför en situation där utrymning av ett flertal personer via stege skulle bli nödvändigt.

Kraven som följer av verksamhetsklass 3C motsvarar i stort vad som gäller för vanliga bostäder i verksamhetsklass 3A men kompletterat med krav på boendesprinkler i hela byggnaden och spisvakt. Krav på boendesprinkler i hela byggnaden syftar dels till att ge ett skydd i den enskildes bostad dels till att ge ett förbättrat skydd för övriga personer i byggnaden så att sannolikheten för att ett trapphus påverkas av rök minimeras. I samband med införandet av de nya byggreglerna övervägde Boverket att acceptera utrymning endast via trapphus eventuellt i kombination med andra åtgärder som automatiskt brandlarm mot bakgrund av det förbättrade skydd som det skulle innebära. En sådan utformning hade dock medfört att räddningstjänsten inte garanterats någon åtkomst till byggnaden utifrån. Boverket såg det därför som angeläget att säkerställa den utvändiga åtkomsten genom att möjliggöra räddningstjänstassisterad utrymning. Mot bakgrund av att skyddet förstärkts med boendesprinkler för att kraftigt reducera risken för en fullt utvecklad brand och därmed ett eventuellt behov av utrymning via stege jämfört mot tidigare finner Boverket det i sammanhanget något märkligt att räddningstjänsten i det läget inte skulle ha kapacitet att utföra arbetsuppgifter som de tidigare har ansetts klara av. Eftersom sprinkleranläggning har en så kallad larmventil så säkerställs också ett tidigt larm vilket ytterligare skapar förutsättningar för en effektiv insats.

Att byggreglerna trots kravet på sprinkler ändå har kvar möjligheten för utrymning via stege innebär inte att det behöver vara en insatsstrategi i det enskilda fallet utan varje insats är unik och leds på plats utifrån Lagen om skydd mot olyckor och med beaktande av räddningspersonalens säkerhet. Om sprinklerna fungerar torde i de flesta fall en strategi med ”stay in place” eller möjligen evakuering av personer nära branden med flykthuva/revitox vara den normala insatsstrategin. Att byggreglerna därutöver kräver att det ska vara möjligt att komma åt personer i lägenheterna från utsidan ska snarast ses som en extra säkerhet och möjlighet för räddningstjänsten att kunna utföra sitt arbete den vägen om situationen så kräver, inte som en pålaga som är betungande att leva upp till. Om räddningstjänsten däremot inom föreskriven insatstid saknar förmåga att utnyttja den möjligheten krävs att byggnadens

---

Datum
2026-06-10

Ärendenummer
MCF 2026-06622

brandskydd förstärks ytterligare, exempelvis med särskilt utformade trapphus eller tillgång till fler invändiga utrymningsvägar.

Med det sagt har vi förståelse för att räddningstjänsten i första hand vill ha möjlighet att ha byggnaden tillgänglig för maskinstege istället för bärbara stegar, då det sannolikt ger förutsättningar för en effektivare insats och en säkrare arbetsmiljö för personalen. Då de flesta trygghetsboenden eller motsvarande likt räddningstjänsten bedrivs i kommunal regi eller på uppdrag av kommunen borde kommunal samverkan därmed lämpligen kunna ske för att skapa förståelse för och bestämma hur man bäst utnyttjar kommunens resurser så effektivt som möjligt, för att skapa trygga och säkra miljöer för de äldre kommuninvånarna. Att det i läget hävda att kapacitet saknas för stegutrymning via bärbara stegar samtidigt som man har det i närliggande byggnader med sämre brandskydd kan som Boverket tidigare konstaterat tyckas vara lite märkligt och kanske till och med kan ses som en form av kommunalt särkrav som diskriminerar vissa byggherrar, vilket inte är tillåtet. Istället borde som vi ser det ett gemensamt kommunalt fokus ligga hur man på bästa sätt utformar sina byggnader och utnyttjar sin räddningstjänst till kommuninvånarnas fromma.

Myndighetens kommentar

Myndigheten för civilt försvar anser att Boverkets svar ovan tydligt förmedlar bakgrunden till att räddningstjänstassisterad utrymning tillåts som en möjlighet vid dimensionering av verksamhetsklass 3C. Att en byggnad medger att räddningstjänsten kan utföra utrymning via fönster, innebär inte ett åtagande för räddningstjänsten att vid alla insatser genomföra denna uppgift. Precis som Boverket skriver ska det ses som en möjlig uppgift som räddningstjänsten vid en insats kan bedöma vara lämplig, men det kan beroende på förutsättningarna vid den aktuella insatsen finnas mer lämpade uppgifter som ger samma effekt. Här skiljer sig inte insats vid verksamhetsklass 3C från andra verksamheter.

Jämfört med att dessa byggnader skulle uppföras som verksamhetsklass 3A blir onekligen brandskyddet bättre i och med installation av spisvakt och boendesprinkler, och sannolikheten att behöva överväga utrymning via fönster torde vara avsevärt lägre förutsatt att brandskyddet fungerar som avsett. Det är då olyckligt att räddningstjänster genom sin beskrivning av förmåga försvårar tillkomsten av byggnader uppförda i verksamhetsklass 3C.

Om kommunen anser att installationen av spisvakt och boendesprinkler föranleder ett ökat behov av kontroll av brandskyddet från samhällets sida finns förutsättningar att värdera det vid kommunens planering av sin

Datum
2026-06-10

Ärendenummer
MCF 2026-06622

tillsynsverksamhet.⁵ Kommunens tillämpning av reglerna ska inte överpröva kostnads-/nyttoanalyser och konsekvensutredningar som myndigheter genomfört vid sin regelgivning. Myndigheten för civilt försvar vill med detta PM klargöra bakgrund och myndigheters bedömningar som ligger till grund för gällande bestämmelser och därmed underlätta för kommunerna och dess räddningstjänster att tillämpa regelverken på avsett sätt.

---

⁵ MSBFS 2021:8